

ΤΕΤΡΑΔΙΑ

ΑΠΟ ΤΟ
2013
ΕΩΣ ΤΟ
2020

4
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ
2016

Αυτό είναι το τέταρτο τεύχος του τριμηνιαίου ηλεκτρονικού δελτίου **ΤΕΤΡΑΔΙΑ**. Κάθε τεύχος αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο περιλαμβάνει ιστορίες για την τέχνη γραμμένες από τον Γιώργο Χατζημιχάλη ή και φίλους και το δεύτερο αναφέρεται στις δραστηριότητες του 2020 για την πραγματοποίηση της έκθεσης. Στο τέλος τα **ΤΕΤΡΑΔΙΑ** θα συγκροτήσουν ένα βιβλίο αποκλειστικά για τα μέλη του σχεδίου **2020**. Σε αυτό το τεύχος το κείμενο είναι του **Χαράλαμπου Μπακιρτζή**.

I. Ο ΑΓΙΟΣ ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΣ

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΥ

ἢ

Ὁ Ἐρατοσθένης, οἱ ὑδρογονάνθρακες καὶ ἡ ἀναστήλωση τοῦ Ἁγίου Ὀνησιφόρου

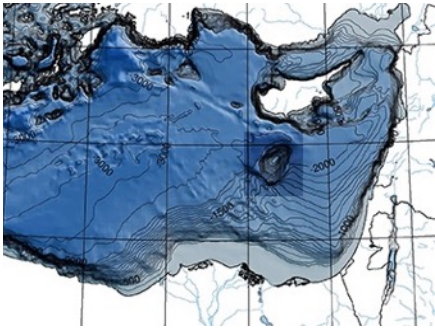

Θεσσαλονίκη, Μανσωλεῖον Μ. Κωνσταντίνου (Ροτόντα). Ψηφιδωτὸ τροῦλλου. Ὁ στρατιώτης Ὀνησιφόρος (ἀπὸ Χ. Μπακιρτζή, ἐπιμ., *Ψηφιδωτὰ τῆς Θεσσαλονίκης, 4^{ος}-14^{ος} αἰώνας*, Ἀθήνα: Ἐκδόσεις Καπόν, 2012, Εἰκ. 34).

Γόνος ἐπιφανοῦς οἴκου τῆς Κωνσταντινουπόλεως (330), ἐκπαιδεύθηκε στὴν ἀνακτορική στρατιωτικὴ ἀκαδημία καὶ μὲ τὴν εὐνοία τοῦ βασιλέως ἀνῆλθε στὸν βαθμὸ τοῦ αὐγουσταλίου, πρώτου καπετάνιου καὶ ἀρχηγοῦ τῆς βυζαντινῆς ναυτικῆς δυνάμεως κρούσεως ὑπαγομένης ἀπ' εὐθείας σὲ αὐτοκρατορικό σεκρέτο.

Συνοδεύων νηπομπὴ φορηγίδων ποὺ μετέφεραν σιτᾶρι ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια στὴν Κωνσταντινούπολη, ἐνεπλάκη στὴ θαλασσία περιοχὴ τοῦ Ἐρατοσθένη, μεταξύ Αἰγύπτου καὶ Κύπρου, σὲ ναυμαχία μὲ πειρατές, ὅταν αἴφνης εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς θαλάσσης ἐγένετο βρασμός ἐκ τοῦ πυθμένος καὶ εἶδε μὲ τὰ μάτια του νὰ ροφῶνται ἐντὸς τοῦ ὕγρου στοιχείου ἅπαντα καὶ αὐτανδρα τὰ ὑπὸ τὶς διαταγὲς τοῦ πλοία, πλὴν τῆς προπορευομένης ναυαρχίδος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπέβαινε.

Ἐντρομος ἐκ τοῦ πρωτοφανοῦς γεγονότος κατέπλευσε ὁ αὐγουστάλιος Ὀνησιφόρος στὸν πλησιέστερο βυζαντινὸ ναῦσταθμο τῆς Πάφου, πρωτεύουσας τότε τῆς νήσου Κύπρου, ὅπου ὑπέβαλε στὶς ναυτικὲς ἀρχὲς ἀναφορὰ διὰ τὴν ἐξαφάνιση τῶν ὑπὸ τὴν διοίκησίν του ἀνδρῶν καὶ πλοίων αἰπιολογῶν αὐτῆ, ἐξ ὧν ἐγνώριζε, ὅτι ἐκ τοῦ βρασμοῦ τῆς θαλάσσης ἢ πίσσα μὲ τὴν ὁποία ἦτο ἐπαλειμμένο τὸ κύτος τῶν πλοίων ἔλυσε καὶ ἐβυθίσθησαν συμπαρασύροντας τὰ πληρώματά των. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἐρμηνεία τοῦ αὐγουσταλίου οὐδένα ἔπεισεν. Σήμερα, ὡστόσο, γνωρίζομεν ὅτι αἰφνίδια καταβύθισις πλοίων στὸ Τρίγωνο τῶν Βερμούδων ἢ ὀλόκληρης πλατφόρμας ἀντλησης στὴ Θάλασσα τῆς Ἰνδοκίνας ὀφείλεται σὲ ἐκροὴ ἀερίων ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ μαρτυρία τοῦ Ἁγίου Ὀνησιφόρου ἀποτελεῖ τὴν παλαιότερα περιγραφὴ ἐκροῆς ὑδρογονανθράκων στὴν περιοχὴ

Η Ανατολική Μεσόγειος, ή Κύπρος και νοτιώς ο Έρατοσθένης, ύποθαλάσσιο βουνό.

Η όχθη του ποταμού της Αναρίτας και στο βάθος η εκκλησία του Αγίου Όνησιφόρου, σήμερα.

Το προσκυνητάρι της Παναγίας Ιαματικής.

του Έρατοσθένη, ύποθαλάσσιου όρους και ήφαιστείου στην ΑΟΖ (Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη) της Κύπρου, περί του έντοπισμού και της εκμεταλλεύσεως των οποίων πολὺς γίνεται τελευταίως λόγος.

Ἡ ἀνεξήγητος και ἀσφαλὼς ὑπόπτος γιὰ στρατιωτικὰ δεδομένα αἰφνιδία αὐτοβύθις ἀρμάδας και διάσωσις μόνον τῆς ἀρχηγίδος ἀπέτελεσε ἀντικείμενο ἐξέτασης ἀπὸ μέρους τῆς βυζαντινῆς ἀντικατασκοπίας και ἀπόρρητης ἔνορκης διοικητικῆς ἐρευνας ἀπὸ μέρους τῆς Ναυτικῆς Διοικήσεως Κύπρου, ἡ ὁποία ἀπαγόρευσε μέχρι τῆς ὀλοκληρώσεώς της τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ αὐγουσταλίου και τοῦ πληρώματος τῆς ναυαρχίδος ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Πάφου. Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ περιορισμοῦ των και ἔμπλεοι ἀνησυχιῶν περιηγήθηκαν μονές και ἐκκλησίαι τῆς ἀκμάζουσας πρωτεύουσας τότε τῆς Κύπρου πρὶν ἀπὸ τὴν καταστροφὴ της, λόγω σεισμῶν τοῦ 342, και τὴ μεταφορὰ τῆς πρωτεύουσας στὴ Σαλαμίνα/Κωνσταντία, πόλη παράλιο ἔναντι τῆς Παλαιστίνης, ἐπανιδρυθεῖσα ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο ἢ τὸν υἱόν του Κωνσταντῖο.

Μὴ ἐκδοθέντος πορίσματος λόγω ἀμφιβολιῶν και μὴ ἀπαλλαγῆς τοῦ αὐγουσταλίου τῶν εὐθυνῶν του, ἀλλὰ οὔτε και τιμωρία του λόγω ἔλλειψης στοιχείων, και προκειμένου νὰ τεθῆ ὑπὸ ἔλεγχον και μὴ διαρρεύσει ἡ ἀναπιολόγητος ἐξαφάνισις ἐξοπλισμένων πλοίων προορισμένων γιὰ τὴν προστασία τῆς ναυσιπλοΐας, οἱ ἀρχές τῆς Πάφου ἔθεσαν σὲ διακριτικὸ περιορισμὸ τὸν μὲν αὐγουστάλιο στὴν περιοχὴ τῆς Ἀναρίτας, πλησίον τῆς Παλαιπάφου (Κούκλια), τὸ δὲ πλήρωμα τῆς ναυαρχίδος σὲ ἄλλες περιοχές τῆς ἐπαρχίας. Ἐχοντας ἀπολέσει ὁ αὐγουστάλιος στρατιωτικὴ καριέρα, τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ αὐτοκράτορα, τὴν κοινωνικὴ ἀποδοχή, τοὺς οἰκείους του, νιώθοντας ὁ ἴδιος βαρύτατη εὐθύνη, τύψεις και αἴσθημα ἀποτυχίας γιὰ τὴν ἀπώλεια ναυτῶν και στόλου ὑπὸ τὰς διαταγὰς του και ἐρμηνεύοντας τὸ πρωτοφανὲς γεγονός ὡς τιμωρία γιὰ ἀμαρτίες του ποὺ ὁ Θεὸς γνωρίζει, ἀποξενωμένος, ἀναζήτησε μὲ φόβον Θεοῦ, μεσήλιξ πλέον, καταφύγιο στὴν ἄσκησιν τῆς μοναξιάς. Ἐπέλεξε κατὰ τὸ σύνηθες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σπηλαίον, στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀναρίτας, ὅπου κατὰ τὸ καυστικὸ θέρος ἐπικρατοῦν ἠπιότερες καιρικὲς συνθήκες. Ὡς ἀπόφοιτος δὲ σπουδαιστάτης ἀνωτέρας σχολῆς πολέμου τῆς πρωτεύουσας μὲ πολλὰς εἰδικὰς γνώσεις ἐπεδόθη λόγω και τοῦ φιλεύσπλαχνου τοῦ χαρακτήρα του στὴ συμπαράστασι τῶν κολλήγων και βοσκῶν τῆς περιοχῆς παραστέκων αὐτοὺς παντοιοτρόπως μὲ συμβουλὰς μετεωρολογικὰς και ἰατρικὰς, εὐτυχῆσας νὰ γνωρίσει τὴν εὐγνωμοσύνη τῶν πτωχῶν και ἀπελπισμένων ἀνθρώπων.

Τῆς φήμης τοῦ ἀνδρὸς ἐξαπλωθείσης στὴν περιοχὴ τῆς Πάφου προσῆλθον πέριξ αὐτοῦ νέοι, οἱ ὁποῖοι συνέπηξαν Μονὴ ἀφιερωμένη στὴν Παναγία τὴν Ἰαματικὴ. Εἰς ἕναν ἐκ τῶν πιστῶν μαθητῶν ὁ Ἅγιος Ὀνησιφόρος θὰ ὑπαγόρευσε τὸν βίον του. Στὴν ἀπολεσθεῖσα αὕτη βιογραφία τοῦ γέροντος δασκάλου βασίζεται ὁ γνωστὸς σήμερον Σύντομος Βίος τοῦ Ἁγίου Ὀνησιφόρου διασωθεὶς σὲ κυπριακὸ χειρόγραφο τοῦ 18ου αἰῶνα ἢ 16ου κατ' ἄλλους, δημοσιευθεὶς τὸ πρῶτον ὑπὸ Λοῖζου Φιλίππου (1940) και ὕστερον ὑπὸ Ἰωάννου Τσιγκοπούλου (1964). Ἐρεῖπια δὲ τῆς Παναγίας Ἰαματικῆς εὐρίσκονται ὅπου σήμερον ἴσταιται μικρὸ προσκυνητάρι ἀριστερὰ τῷ εἰσερχομένῳ ἀπὸ τοῦ ὁδικοῦ κόμβου στὴν Ἀναρίτα.

Πλησίον τοῦ σπηλαίου ἄσκησις τοῦ Ἁγίου Ὀνησιφόρου ἰδρύθηκε εἰς τοὺς κατοπινοὺς χρόνους μονόχωρον ναῦδριον στεγάζον τὸν τάφον του. Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ ναῦδρίου, ἡ θέσις τοῦ ὁποῖου δεικνύεται σήμερον ἐντὸς τοῦ κοινοτικοῦ νεκροταφείου τῆς Ἀναρίτας, ἐκτίσθη παραπλεύρως τὸ 1993-1994 ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Πάφου και νῦν Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσόστομου Β', ὁ σημερινὸς τρουλλαῖος ναὸς ἔχων στὸ

Μονή Χρυσορρογιατίσσης, Πάφος.
Εικόνα Αγίου Όνησιφόρου (18ος αί.).

προσκυνητάρι εικόνα, αφιέρωμα Άντωνίου προσκυνητού, τής συμβίου και τών τέκνων του έτους 1801, εις τήν όποϊαν εικονίζεται εις χρυσόν κάμπον ό Άγιος Όνησιφόρος ως γέρων γενειοφόρος άσκητής φορών μοναχικών μανδύα αλλά και έπωμίδες στρατιωτικές, όμου μετά του Αγίου Άρτέμωνα, ένός εκ τών τριακοσίων Αλαμανών λεγομένων άγιων τής Κύπρου. Εις τό ειλητάριόν του αναγράφεται 'Ιησοϋ' μνήμη φωτίζει τόν νοϋν κ(αι) έκδιόκει τούς/ δαίμονας. Λείψανο τής άγίας χειρός του Όνησιφόρου σώθηκε στή Μονή Χρυσορρογιατίσσης στο δάσος τής Πάφου, τό όποϊόν ό 'Ηγούμενός της πατήρ Διονύσιος έδώρισε πρό έτών στήν Κοινότητα τής Αναρίτας, στήν έκκλησία Αγία Μαρίνα τής όποϊας σήμερα φυλάσσεται έντός άργυράς λειψανοθήκης.

Στό Εικονοφυλάκιον τής Μονής Χρυσορρογιατίσσης σώζεται εικονίδιον καλής τέχνης του 18ου αϊ. άπεικονίζον σε μπουστο τόν Άγιον Όνησιφόρον γέροντα άσκητή, φορούντα μοναχικών μανδύα, κρατούντα σταυρόν και ειλητάριον όπου αναγράφεται ή προτροπή, Νέος/τυγχάνων/σιωπήν/άσκη κ(αι)/τήν άο/κνησίαν. Παλαιότερα εικόνα του Αγίου Όνησιφόρου του 16ου αιώνας στήν Μητρόπολιν Λεμεσού, εκ Κοιλανίου προερχομένη κατά πληροφορία του δρος Σοφοκλή Σοφοκλέους, άποδεικνύει τήν αλήθεια του συναξαρίου του. Εικονίζεται ό Άγιος Όνησιφόρος οϋχι ως γέρων άσκητής αλλά ως ευειδής νέος αϋλικός λευκοφορών με διάσημα, θυμιατίζων, συνοδευόμενος από τόν γέροντα Άγιο Κασσιανό, έναν εκ τών Αλαμανών άγιων τής Κύπρου.

Ή εικονογραφική αϋτη παράδοσις του Αγίου Όνησιφόρου ως νέου αϋλικού αξιωματοϋχού και οϋχι ως γέροντος άσκητου άντλει από τήν παλαιότερα και σημαντικότερα όλων τών άπεικονισέων του, εύρισκομένη στόν τροϋλλο τής Ροτόντας Θεσσαλονίκης. Τήν Ροτόντα ίδρυσε, ως γνωστόν, ό Μέγας Κωνσταντίνος ως μαυσωλείον του και έκόσμησε με λαμπρά

Θεσσαλονίκη, Μανσωλείον Μ. Κωνσταντίνου (Ροτόντα). Ψηφιδωτό τροϋλλου. Σύνθεση βορείου και νοτίου διαχώρου: Τό πολεμικό σταυρόσχημο σίγνον (σημαία) του Μ. Κωνσταντίνου, ό Όνησιφόρος και ό Πορφύριος (άπό Χ. Μπακιριτζή, έπιμ., Ψηφιδωτά τής Θεσσαλονίκης, 4^{ος}-14^{ος} αιώνας, Αθήνα: Έκδόσεις Καπόν, 2012, Εικ. 35).

Ο Άγιος Όνησιφόρος και ο Άγιος Κασσιανός, 16ος αί. (Μητρόπολη Λεμεσού).

Αναρίτα. Περιφορά εικόνας Αγίου Όνησιφόρου, Έσπερινός, 17 Ιουλίου 2015.

Μονή Χρυσορρογιατίσσης, Πάφος. Εικόνα Αγίου Όνησιφόρου (18ος αί.).

ψηφιδωτά, ότε τó 315-325 έκυριάρχησε τού Λικινίου και τών Βαλκανίων. Είς τήν κατωτέρα ζώνη τών ψηφιδωτών τής Ροτόντας εικονίζεται μετά δεομένων ύπέρ τού Κωνσταντίνου αύλικών, στρατιωτών, επισκόπων, πρεσβυτέρων, ιατρών και άλλων άνδρών ό Άγιος Όνησιφόρος –Όνησιφόρου στρατιώτου μηνι Αύγουστου, λέγει ή ψηφιδωτή έπιγραφή– ως νεώτατος άξιωματικός, φέρων έπίσημη στρατιωτική ένδυμασία, μεγαλοπρεπής στήν άλαζονική και εύθραυστη όμορφιά. Εικονίζεται μάλιστα είς κεντρικότατην θέσιν τού τρούλλου, ύψηλά και άκριβώς άνωθεν τού είσερχομένου διά τής νοτίας εισόδου τής Ροτόντας, ως έπίλεκτος σημαioφόρος παραστέκων μετά τού Πορφυρίου τó σταυρόσχημο στρατιωτικό σίγνον (σημαία) τού Κωνσταντίνου. Τó εικονιζόμενο είς τά ψηφιδωτά τής Ροτόντας πολεμικό σίγνον τού Κωνσταντίνου δέν είναι ή τó πολυτελές μίμημα τού φωτεινού τροπαιού πού είδεν ό Κωνσταντίνος και οι στρατιώτες του είς τόν ούρανόν με τήν έπιγραφήν «Έν τούτῳ νίκα» και, κατά τόν Ευσέβιον Καισαρείας, με περιγραφή και έντολή βασιλική κατασκευάστηκε τήν έπομένη από ειδικούς τεχνίτες. Τó σταυρικό σίγνον στή Ροτόντα κορυφούται με προσηρμοσμένο άσημένιο δισκάριον, ως τά σημερινά έξαπέρυγα τών εκκλησιών, με έμβλημα εικονίζον ταχυδρομική περιστέρα έν πτήσει μεταφέρουσα τά στρατιωτικά μηνύματα επικοινωνιών. Με τó πολεμικό τούτο σίγνον (σημαία) προπορευόμενον τού στρατεύματος ό Κωνσταντίνος ένίκησε τόν Μαξέντιο στή Μουλβία γέφυρα τόν Όκτώβριο 312, είσήλθε στή Ρώμη και κατέστη μονοκράτωρ στο Δυτικό και Άνατολικό Ρωμαϊκό κράτος. Άραγε ό κατατρεγμένος άσκητής τής Αναρίτας είχε πολεμήσει παρά τῷ πλευρῳ τού Κωνσταντίνου στή Μουλβία γέφυρα; Είδε και αυτός στόν ούρανό τó «Έν τούτῳ νίκα»; Τó χέρι του έκράτησε τó νικηφόρο πολεμικό σταυρόσχημο σίγνον πού, μετά τήν ανακάλυψη τού άληθινού Σταυρού τού Κυρίου στόν Γολγοθά από τήν Αγία Έλένη τó 325, καθιερώθη σέ οικουμενικόν σωτήριο σύμβολον τού Χριστού;

Σήμερα γνωρίζουμε ότι ή εξαφάνιση βυζαντινών πολεμικών πλοίων νοτίως τής Κύπρου στα χρόνια τού Κωνσταντίνου όφείλεται σέ έκροή ύδρογονανθράκων έκ τών χαραδρών τού Έρατοσθένους μετά από σεισμική δόνηση, και άποκαθίσταται τοιουτοτρόπως ή άλήθεια. Οι γεωλογικές έρευνες μάλιστα από ενεργειακούς κολοσσούς στήν Άνατολική Μεσόγειο, οι προσπάθειες, οι δαπάνες, οι διακρατικές συνεργασίες για τήν έξόρυξη και έκμετάλλευση ύδρογονανθράκων προς όφελος τής ανθρωπότητας δικαιώνουν, δεκαεπτά αίωvες άργότερα, τόν άποσυρθέντα στήν Αναρίτα τής Πάφου, ταπεινωμένο και άφιερωμένο στή λύτρωση τού Θεού Άγιο Όνησιφόρο.

Κατά πληροφορίες τού δημοσιογράφου Πέτρου Θεοχαρίδη (Ο Φιλελεύθερος Λευκωσίας τής 28/8/2016), ή γαλλική TOTAL τιμώντας τόν Όνησιφόρο απέδωσε τó όνομά του στο θαλάσσιο οικόπεδο 11 τής κυπριακής ΑΟΖ, όπου γεωτρύπανό της άναμένεται να έπιβεβαιώσει τó γεγονός τής έκροής ύδρογονανθράκων έκ τού Έρατοσθένους, πού έβίωσε, περιέγραψε και προσεπάθησε να έρμηνεύσει ό βυζαντινός ναύαρχος, και να τόν άπαλλάξει όριστικά από τήν επί πολλούς αίωvες βαρύνουσα αυτόν άδίκως εύθύνη και καταλαλιά. Πλην όμως δέν παύει να θλίβει έτι και σήμερα ή καταβύθισις τών πλοίων του στόν Έρατοσθένη και ή άπωλεια τών ναυτών του έν ώρα καθήκοντος.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΠΑΚΙΡΙΤΖΗΣ
Κέντρο Σύγχρονης Αρχαιολογίας

SUMMARY

Eratosthenes, hydrocarbons and the anastelosis of Saint Onesiphoros

International competition for the exploitation of the hydrocarbons of the Eastern Mediterranean revealed the fame of Onesiphoros, a local Saint of the village of Anarita in Paphos. In the short Vita (Life) of Saint Onesiphoros (Kypriakai Spoudai 28, 1964, 241-261), there is a reference to the discharge of hydrocarbons in Eratosthenes, the submarine mountain south of Cyprus, and within the Cypriot Exclusive Economic Zone, in the Constantinian period (Philelephtheros of 25.11.2015 and Cahiers du Centre d'Études Chypristes 43, 2013,21-30). The personality of Onesiphoros led me to write the story of his life and to search his depiction in Cypriot icons. In the mosaics of the mausoleum of Constantine in Thessaloniki (Rotunda) Onesiphoros is depicted as a military officer next to the golden cross-shaped signum, with which Constantine entered Rome as emperor, christianised Europe and Byzantium and established the cross as the symbol of Christianity.

Ch. Bakirtzis

In the second part of the publication, G.H. describes how a painting made in 1969 has suffered (as many other pieces from that time) serious damage, especially in terms of the paint, which is cracking and flaking off the canvas. Stratos Katsikogiannis, the 2020 project restorer, decided to transfer the painting to a restoration workshop equipped with a special press. The press enabled him to attach and stabilise the painting onto a linen sheet, and the painting was subsequently re-framed.

Translation: Dafni Kapsali

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Συναξάριον

Τῷ αὐτῷ μηνὶ ΙΗ΄ Μνήμη τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ὀνησιφόρου τοῦ θαυματουργοῦ.

Στίχοι

Πατρίδα ἔσχες τὴν Κωνσταντίνου Πόλιν,
πρὸς Νήσον Κύπρον ἔδρασας Ὀνησίφορε.
Δι' ἀρετῆς, ἐγκρατείας καὶ καμάτων
τὴν Πάφον πᾶσαν ἔπλασας τῶν θαυμάτων.

Οὗτος ὁ ἀειλαμπῆς ἀστήρ ὑπήρχεν ἐκ τῆς Κωνσταντίνου Πόλεως, Χριστιανῶν καὶ πιστῶν γονέων υἱός· καὶ διὰ τὴν αὐτῶν εὐλάβειαν καὶ ἀρετὴν καὶ πλοῦτον ἐτιμῶντο μὲ ἀξιώματα παρὰ τῶν τότε Βασιλέων, οὕτως δὲ τοιοῦτοι ὑπάρχοντες ἐγέννησαν αὐτὸν τὸν Ὁσιον· καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν σπαργάνων ἔδειχνε ποταπὸς θέλει γένειν εἰς τὰ ὕστερα.

Ἀνατρεφόμενος ἐν τοῖς βασιλείοις ὁ Ἅγιος, ἠξιώθη, διὰ τὴν ἄμετρον αὐτοῦ σοφίαν καὶ σύνεσιν καὶ γνῶσιν, Αὐγουστάλιος, ἡγουν πρῶτος καπετάνιος. Διὰ θαλάσσης στόλου χρειαζομένου πρὸς ἀντίταξιν τῶν ἐναντίων, αὐτὸς ὁ ἀειμνημόνευτος Ὀνησίφορος, παρ' εὐθύς ὡς Αὐγουστάλιος στέλλεται παρὰ τοῦ Βασιλέως εἰς ἀντίταξιν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, μετὰ δυνάμεως στόλου διὰ πολλῶν πλοίων. Καί, ἀνοίγοντας τὰ ἄρμενα τῶν караβίων, ἔδραμον ὡς λέοντες ὠρυόμενοι κατὰ τῶν ἐναντίων καί, οἷς κρίμασιν οἶδεν ὁ Θεὸς -ὅτι τὰ κρίματα Αὐτοῦ ἄβυσσος πολὺς- ἐγένιν βρασμὸς ἐκ τῶν πυθμένων τῆς θαλάσσης καί, διαλυούσης τῆς πίσεως τῶν πλοίων, κατεποντίσθησαν ἅπαντα τὰ πλοῖα· οὐδ' ἓνα ἐσώθη, μόνον τὸ τοῦ Ἁγίου πλοῖον διεσώθη ἄβλαβον, Θεοῦ προνοία. Καὶ οὕτω τοίνυν ὁ Ἅγιος, βλέποντας τὴν τὴν καταφθοράν, ἐδιανοήσατο τὴν τοῦ κόσμου ματαιότητα, ἐξελέξατο παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ Οἴκῳ τοῦ Θεοῦ μᾶλλον ἢ οἰκεῖν ἐν σκηνώμασιν ἀμαρτωλῶν.

Ἡβουλήθη ἐν ἀναχωρήσει ἐκ τοῦ φθαρτοῦ καὶ ἐπικήρου κόσμου τὴν σύγχυσιν καὶ τοῦ πολυταράχου βίου τοὺς θορύβους. Ὁ οὖν Ἅγιος, αὐτὸ μελετήσας ἐν τῇ θεοφωτιστῷ αὐτοῦ καρδίᾳ, οὐκ ἔλαθε τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἀγαθῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' οὖν ἐπέτυχεν τῆς ἐφέσεως. Εἶχεν καὶ τινες συνοδοιπόρους, οἱ δέκα τὸν ἀριθμὸν· καὶ οὗτοι, τὸν αὐτὸν πόθον καὶ ἔρωτα ἔχοντες, ἤρξαντο τῆς ἀναχωρήσεως καί, διαπλεύσαντες, ἦλθον ἕως τὴν περίφημον νῆσον Κύπρον καί, διασωθέντες εἰς τὸν λιμένα τῆς Μητροπόλεως Πάμφου, ἐξήλθον ἐκ τοῦ πλοίου, εἰσῆλθον εἰς τὴν πολιτείαν οἱ μακάριοι, ἤρξαντο νὰ εἰσέρχωνται εἰς τοὺς ἀγίους Ναοὺς καὶ Μονὸδρια, νὰ προσκυνοῦν καὶ νὰ ἱστοροῦν μετὰ πολλοῦ πόθου, πίστεως καὶ εὐλαβείας, ἔχοντας ἐπιθυμίαν νὰ μονάσουν ἕκαστος ὅπου ὀρέγετον· καὶ οὕτω λαβόντες ἀμφοτέροι συγχώρησιν καὶ ἡσπάσαντο ἀλλήλους, ἀνεχώρησαν ἕκαστος ὅπου ἐκ Θεοῦ ὠδηγήθη.

Αὐτὸς ὁ μακάριος, διερχόμενος, ἦλθε ἕως τὴν κώμην αὐτὴν τῆς Ἀναρίτιδος καί, βλέπων τὸν τόπον ἀρμόδιον διὰ ἡσυχίαν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν σπήλαιον, ἔφυγεν τὴν σύγχυσιν τοῦ κόσμου, σχολάζων νηστείαις, ἀγρυπνίαις καὶ δεήσεσι καὶ προσευχαῖς· νύκτα καὶ ἡμέραν μετὰ δακρύων τὴν στρωμνὴν αὐτοῦ ἔβρεχεν, ἐνθυμούμενος τὴν ἐξοδὸν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀπαραίτητον Κρίσιν, τὴν φρικτὴν καὶ ἀπρόοπτον. Αὐτοῦ, οὕτως ἀγωνιζόμενος, ὁ μακάριος Ὀνησίφορος ἐγένιν τέλειος εἰς τὴν ἀρετὴν· ἐπειδὴ, κατὰ τὴν Εὐαγγελικὴν φωνὴν ὅπου λέγει «Οὐ δύναται πόλις ἐπάνω ὄρους κρυβῆναι», οὐδὲ αὐτὸς ὁ ἀειμνηστος δὲν ἔλαθεν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' οὖν ἐγνωρίστην διὰ τὴν χάριν τῶν ἀπείρων θαυμάτων ὅπου ὁ Θεὸς ἐνήργειν διὰ τῶν προσευχῶν αὐτοῦ καὶ δεήσεων. Οὐχὶ ζῶντος του ἐθαυματοῦργειν ὁ Ἅγιος, ἀλλ' οὖν καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ μεγάλας παραδοξοποιίας ἐνήργει ὁ Κύριος διὰ τὸν θεράποντα Αὐτοῦ Ὀνησιφόρον: πνεύματα πονηρὰ καὶ δαίμονας ἀποδιώκων ἀπὸ ψυχᾶς ἀνθρώπων, λέπραις, λώβαις, καρκίνους, ὀμμάτων πόνους καὶ χύσεις καὶ ἄλλα μύρια πάθη· ἐγένετο τοῖς προσερχομένοις μετὰ πίστεως ἔτοιμος βοηθὸς καὶ ἰατρὸς ἄμισθος. Εἰς καιρὸν αὐχμοῦ καὶ ἀβροχίας, μετὰ τὴν προσευχὴν ἐκατεβίβασε βροχαῖς, ὡς ὁ Προφήτης Ἡλίας, ἐτέλεσε καὶ ἄλλα ἄμετρα θαύματα, καὶ ἐπιτελεῖ ἕως τὴν σήμερον, καὶ εἶναι βοηθὸς καὶ προστάτης τοῖς ἐπιτελοῦσιν τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἐπι δὲ καὶ τὸ πανόσιον καὶ ἅγιον αὐτοῦ Λεῖψανον σώζεται ἕως τοῦ νῦν, ὡς κρήνη βρύουσα τὰς ἰάσεις τῶν προσπελαζόντων μετὰ προθυμίας, εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀμήν.

(Ἐκδοσις ὑπὸ Ἰ. Π. Τσικνοπούλου, «Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Ὀνησιφόρου», Κυπριακαὶ Σπουδαί, ΚΗ' (1964), 241-261).